

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

18. aprill 2013*

Sotsiaalkindlustus — Määrus (EMÜ) nr 1408/71 — Artikli 1 punkt r — Mõiste „kindlustusperiood” — Artikkel 46 — Vanaduspensioni arvutamine — Arvessevõetavad kindlustusperioodid — Piirialatöötaja — Töövõimetusperioodid — Kahes liikmesriigis makstud sarnaste hüvitiste liitmine — Selle ajavahemiku kindlustusperioodina arvestamata jätmise — Elukoha tingimus — Siseriiklik liitmisevastane regulatsioon

Kohtuasjas C-548/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Arbeidshof te Antwerpeni (Belgia) 27. oktoobri 2011. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 31. oktoobril 2011, menetluses

Edgard Mulders

versus

Rijksdienst voor Pensioenen,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud E. Jarašiūnas, A. Ó Caoimh (ettekandja), C. Toader ja C. G. Fernlund,

kohtujurist: P. Cruz Villalón,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

— Belgia valitsus, esindajad: M. Jacobs ja L. Van den Broeck,

— Euroopa Komisjon, esindajad: V. Kreuschitz ja M. van Beek,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes, muudetud ja kaasajastatud nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 (EÜT 1997, L 28, lk 1, edaspidi „määrus nr 1408/71“), artikli 1 punkti r ja artiklit 46.
- 2 Nimetatud taotlus on esitatud kohtuvaidluses E. Muldersi ja Rijksdienst voor Pensioenen (Belgia pensioniamet, edaspidi „RVP“) vahel seoses sellega, et Belgias ei võetud tema pensioni arvutamisel arvesse ühte töövõimetusperioodi, mil ta sai teises liikmesriigis, antud juhul Madalmaades, ravikindlustushüvitist.

Õiguslik raamistik

Liidu õigusnormid

- 3 Määruse nr 1408/71 artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

- r) kindlustusperiood – sissemakseperiood või töötamisperiood või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood, mis on sellisena määratletud või tunnustatud õigusaktides, mille kohaselt need on täitunud või loetakse täitunuks, ning kõik selliste perioodidena käsitatavad perioodid, kui kõnealused õigusaktid võrdsustavad need kindlustusperioodiga;

[...]”

- 4 Selle määruse II jaotises „Kohaldatava õiguse kindlaksmääramine” asuva artikli 13 lõige 2 näeb ette mitu normi kohaldatava õiguse kindlaksmääramiseks sotsiaalkindlustuse valdkonnas. On märgitud, et need normid kehtivad, arvestades sama määruse artikleid 14–17, mis sisaldavad mitut erinormi.
- 5 Määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkt a sätestab:

„liikmesriigi territooriumil töötava isiku suhtes kehtivad selle riigi õigusaktid, seda ka juhul, kui ta elab teise liikmesriigi territooriumil või kui tema tööandjaks oleva ettevõtja või isiku registrisse kantud asukoht või peamine tegevuskoht asub teise liikmesriigi territooriumil”.

- 6 Selle määruse artikli 13 lõike 2 punkt f, mis lisati selle artikli lõikesse 2 nõukogu 25. juuni 1991. aasta määrusega (EMÜ) nr 2195/91 (EÜT L 206, lk 2) ja jõustus 29. juulil 1991, näeb ette:

„isik, kelle suhtes liikmesriigi õigusaktid ei ole enam kohaldatavad, ilma et teise liikmesriigi õigusaktid oleksid muutunud tema suhtes kohaldatavaks vastavalt mõnele eelmistes punktides sätestatud reeglile või vastavalt artiklites 14–17 ettenähtud erisätetele, allub oma elukohajärgse liikmesriigi õigusaktidele üksnes nimetatud õigusaktide sätete kohaselt.”

7 Määruse nr 2195/91 põhjendus 3 on sõnastatud järgmiselt:

„[12. juuni 1986. aasta otsusest kohtuasjas 302/84: Holder, EKL 1986, lk 1821] tulenes vajadus lisada määruse [...] nr 1408/71 artikli 13 lõikesse 2 punkt f, et määrata – kooskõlas artikli 13 nimetatud lõike 2 lõikudes toodud normidega või mõne [...] kõnealuse määruse artiklites 14–17 ettenähtud erandiga – kindlaks õigus, mida kohaldatakse nende isikute suhtes, kelle suhtes liikmesriigi õigus ei ole enam kohaldatav, ilma et nende suhtes hakkaks kohalduma teise liikmesriigi õigus” [mitteametlik tõlge]

8 Määruse nr 1408/71 III jaotise „Eri liiki hüvitistega seotud erisätted” 3. peatükis „Vanadus ja toitjakaotus (pensionid)” sisalduv artikkel 46 „Hüvitiste määramine” on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui liikmesriigi õigusaktide tingimused hüvitise saamiseks on täidetud, ilma et oleks vaja kohaldada artiklit 45 või artikli 40 lõiget 3, kohaldatakse järgmisi reegleid:

a) pädev asutus arvutab makstava hüvitise summa:

i) üksnes nende õigusaktide alusel, mida ta kohaldab;

ii) vastavalt lõikele 2;

b) pädev asutus võib loobuda arvutuste tegemisest punkti a alapunkti ii alusel, kui sellise arvutuse tulemusel saadav summa, arvestamata numbrite ümardamisest tulenevaid erinevusi, on sama või väiksem kui punkti a alapunkti i alusel tehtud arvutuste tulemusel saadud summa, niivõrd kui võrd kõnealune asutus ei kohalda õigusakte, mis sisaldavad reegleid artiklites 46b ja 46c osutatud kattumiste vältimiseks, või kui nimetatud asutus kohaldab õigusakte, mis sisaldavad reegleid artiklis 46c osutatud kattumiste vältimiseks, tingimusel et kõnealused õigusaktid sätestavad, et eri liiki hüvitisi võetakse arvesse, tuginedes üksnes selliste õigusaktide alusel täitunud kindlustus- või elamisperioodide ja sellistes õigusaktides täishüvitise saamiseks nõutavate kindlustus- ja elamisperioodide suhtele.

[...]

2. Kui liikmesriigi õigusaktide tingimused hüvitise saamiseks on täidetud üksnes pärast artikli 45 või artikli 40 lõike 3 kohaldamist, kohaldatakse järgmisi reegleid:

a) pädev asutus arvutab hüvitise teoreetilise suuruse, mida asjaomane isik saaks taotleda tingimusel, kui kõik kindlustus- ja/või elamisperioodid, mis on täitunud töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja suhtes kehtinud liikmesriigi õigusaktide alusel, oleksid täitunud kõnealuses riigis pädeva asutuse poolt hüvitise määramise päeval kohaldatavate õigusaktide alusel.

b) seejärel määrab pädev asutus kindlaks hüvitise tegeliku suuruse, tuginedes eelmises punktis osutatud teoreetilisele suurusele, vastavalt tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel enne riski realiseerumist täitunud kindlustus- või elamisperioodide kestuse ja kõigi asjaomaste liikmesriikide õigusaktide alusel enne riski realiseerumist täitunud kindlustus- ja elamisperioodide kogukestuse suhtele.

3. Asjaomasel isikul on õigus saada iga liikmesriigi pädevalt asutuselt suurim summa, mis on arvutatud vastavalt lõigetele 1 ja 2, ilma et eelõeldu piiraks vähendamist, peatamist või tühistamist käsitlevate sätete kohaldamist, mis on ette nähtud hüvitiste aluseks olevates õigusaktides.

Sellisel juhul tehakse võrdlus summade alusel, mis on kindlaks määratud pärast kõnealuste sätete kohaldamist.

[...]”

- 9 Määruse VI jaotises „Muud sätted” sisalduv artikkel 86 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Iga taotlus, avaldus või kaebus, mis ühe liikmesriigi õigusaktide järgimiseks tuleks esitada selle riigi võimuorganile, asutusele või kohtule teatava tähtaja jooksul, loetakse õigeaegselt esitatuks, kui see on sama tähtaja jooksul esitatud teise liikmesriigi vastavale võimuorganile, asutusele või kohtule. Sellisel juhul saadab taotluse, avalduse või kaebuse saanud võimuorgan, asutus või kohus selle viivitamata edasi esimesena nimetatud riigi pädevale võimuorganile, asutusele või kohtule kas otse või asjaomase liikmesriigi pädevate võimuorganite kaudu. [...]

[...]”

Madalmaade õigusnormid

- 10 Üldise vanaduspensioniseaduse (Algemene Ouderdomswet; edaspidi „AOW”) artikli 6 lõige 1 sätestab:

„1. Kindlustatud isik käesoleva seaduse tähenduses on alla 65-aastane isik [...],

a. kes on alaline elanik, või

b. kes ei ole alaline elanik, kuid kellel on Madalmaades või mandrilaval lepinguline töösuhe, mille puhul peetakse töötasult kinni tulumaks”.

- 11 19. oktoobri 1976. aasta kuninga dekreeedi nr 557 ja 3. mai 1989. aasta kuninga dekreeedi nr 164 kohaselt ei saa Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekeringi (töövõimetuskindlustuse seadus; edaspidi „WAO”) alusel makstavaid hüvitisi ja välisriigi õigusnormi alusel makstavaid hüvitisi Madalmaade AOW-l põhineva vanaduspensioninõude omandamist silmas pidades liita.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 12 E. Mulders, kes on Belgias elav Belgia kodanik, töötas selles liikmesriigis alates 25. jaanuarist 1957.

- 13 Pärast 2. oktoobril 1962 juhtunud tööõnnetust tuvastati tal püsiv 10% töövõimetus. Alates 1. jaanuarist 1969 maksis Belgia tööõnnetusfond talle püsiva töövõimetus tõttu hüvitist.

- 14 Alates 14. novembrist 1966 töötas E. Mulders piirialatöötajana Maastrichtis (Madalmaad).

- 15 10. veebruaril 1982 tunnistati E. Mulders Madalmaades töövõimetuks ja seetõttu hakkas ta saama Madalmaade WAO-s ette nähtud ravikindlustushüvitist, mis vastas 80–100%-le töövõimetusel (edaspidi „WAO hüvitist”). Sellelt hüvitiselt peeti Madalmaade AOW alusel kinni Madalmaade sotsiaalkindlustussüsteemi laekuvad kindlustusmaksed (ka pensionikindlustusmaksed).

- 16 E. Mulders sai WAO hüvitist kuni 25. oktoobrini 1997.

- 17 1996. aastal esitas E. Mulders nii Madalmaades Sociale Verzekeringsbank van Amstelveenile (Amstelveeni sotsiaalkindlustuskassa; edaspidi „Madalmaade SV”) kui ka Belgias RVP-le pensionitaotluse.

- 18 RVP määras 20. novembri 1997. aasta otsusega E. Muldersile vanaduspensioni. Siiski otsustas ta jätta pensioni arvutamisel arvesse võtmata ajavahemiku 10. veebruarist 1982 – kuupäev, mil puudutatud isik Madalmaades töövõimetuks tunnistati – kuni 25. oktoobrini 1997. RVP põhjendas oma otsust Madalmaade SV edastatud väljavõttega, kus kajastusid perioodid, mil E. Mulders oli Madalmaades kindlustatud olnud.
- 19 Madalmaade SV leidis E. Muldersi poolt Madalmaades esitatud pensionitaotluse läbivaatamise raames 13. jaanuaril 1998, et eespool nimetaud ajavahemikul ei olnud E. Muldersil Madalmaade AOW alusel kindlustuskatet, kuna ta oli WAO hüvitisega samaaegselt saanud ka Belgia tööõnnetuskindlustuse hüvitist. Nimetatud kahte hüvitist ei saa Madalmaade õigusnormide alusel liita, mis välistab AOW-s ette nähtud kindlustushüvitise maksmise.
- 20 E. Mulders esitas RVP otsuse peale 12. veebruaril 1998 Arbeidsrechtbank te Tongerenile (Tongereni töökohus) hagi.
- 21 See kohus tunnistas 9. juuni 1999. aasta otsusega hagi põhjendamatuks. Sellegipoolest saatis ta E. Muldersi nõude, et ajavahemikku 10. veebruarist 1982 kuni 25. oktoobrini 1997 tunnustataks vanaduspensioni arvutamisel kindlustusperioodina, määruse nr 1408/71 artikli 86 alusel edasi pädevale Madalmaade kohtule.
- 22 E. Mulders kaebas 8. juulil 1999 Arbeidsrechtbank te Tongereni 9. juuni 1999. aasta otsuse edasi Arbeidshof te Antwerpenile (Antwerpeni teise astme kohus). Ta väitis, et selle töövõimetusperioodi arvesse võtmata jätmine, mis järgnes tema Madalmaades palgalisel töökohal töötamise täielikule lõpetamisele, kahjustab talle liidu õigusega antud liikumisvabadust, jättes ta ilma talle liikmesriigi õigusega tagatud soodustustest.
- 23 Madalmaade SV leidis 24. novembril 1999, tuginedes Arbeidsrechtbank te Tongereni saadetud dokumentidele, et kõnealusel ajavahemikul ei olnud E. Mulders Madalmaade AOW alusel kindlustatud. See ametiasutus leidis, et kuna E. Mulders oli Madalmaades töötamise 10. veebruariks 1982 täielikult lõpetanud, tuleb tema olukorda seoses pensionikindlustusega nimetatud kuupäevast alates hinnata üksnes Madalmaade õigusnormide alusel, kuna kohaldatava õiguse kindlaksmääramist reguleerivad määruse nr 1408/71 sätted ei ole enam tema suhtes kohaldatavad. Madalmaade SV lisas, et E. Mulders ei vasta ajavahemiku 10. veebruarist 1982 kuni 25. oktoobrini 1997 osas ei Madalmaade AOW artikli 6 lõike 1b nõuetele – mille kohaselt eeldab nimetatud seaduse järgne kindlustus, et isik, kes ei ela Madalmaades, on seal olnud lepingulises töösuhtes, mille puhul peetakse töötasult kinni tulumaks – ega Madalmaade õigusnormidele, mis välistavad WAO hüvitise ja välisriigi õigusnormide alusel makstud hüvitise liitmise.
- 24 Euroopa Komisjoni seisukohtadest, mis viitavad RVP selgitustele põhikohtumenetluses, selgub, et E. Mulders ei esitanud selle Madalmaade SV otsuse peale hagi.
- 25 Neil asjaoludel otsustas Arbeidshof te Antwerpen menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas tegemist on [...] määruse [...] nr 1408/71 [...] artikli 46 rikkumisega, kui võõrtöötaja pensioni arvutamisel ei tunnustata „kindlustusperioodina” viidatud määruse artikli 1 punkti r tähenduses töövõimetusperioodi, mille jooksul võõrtöötaja sai töövõimetus hüvitist ja tegi [Madalmaade AOW] alusel sissemaksid?”

Eelotsuse küsimuse analüüs

Vastuvõetavus

- 26 Belgia valitsus leiab, et käesolev eelotsusetaotlus tuleb jätta vastuvõetamatusesse tõttu läbi vaatamata, kuna eelotsusetaotluses ei ole ei faktilist raamistikku ning samuti Belgia ega Madalmaade õigusnorme, mille alusel RVP oma otsuse tegi, piisavalt kirjeldatud ning pole toodud põhjusi, miks eelotsusetaotluse esitanud kohus pidas eelotsuse küsimuse esitamist vajalikuks.
- 27 Tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamist puudutavad küsimused, mis liikmesriigi kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille täpsust Euroopa Kohus ei pea kontrollima, on asjakohased. Siseriikliku kohtu esitatud eelotsusetaotluse saab Euroopa Kohus jätta läbi vaatamata vaid siis, kui on ilmne, et ühenduse õigusnormi tõlgendamine, mida siseriiklik kohus palub, ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on oletuslik või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda talle esitatud küsimustele tarvilik vastus (vt 22. juuni 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-188/10 ja C-189/10: Melki ja Abdeli, EKL 2010, lk I-5667, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 28 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb veel, et vajadus anda liidu õiguse tõlgendus, mis oleks küsimuse esitanud siseriiklikule kohtule tarvilik, eeldab, et siseriiklik kohus määratleb faktilise ja õigusliku raamistiku, millega seoses eelotsusetaotluse küsimused on esitatud, või vähemalt selgitab faktilisi hüpoteese, millel need küsimused põhinevad. Lisaks peavad eelotsusetaotluses olema välja toodud täpsed põhjused, miks siseriiklikul kohtul on liidu õiguse tõlgendamise küsimus tekkinud ja miks ta on pidanud vajalikuks esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused (8. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-42/07: Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International, EKL 2009, lk I-7633, punkt 40).
- 29 Samas tuleb tõdeda, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimus käsitleb määruse nr 1408/71 sätete tõlgendamist tegelikus vaidluses ja raamistikus – nagu tuleneb muu hulgas käesoleva kohtuotsuse punktist 22 –, milles E. Mulders väidab, et Belgias tema vanaduspensioni arvestamisel selle töövõimetusperioodi arvesse võtmata jätmine, mil ta sai WAO hüvitist, kahjustab liidu õigusega töötajatele antud liikumisvabadust. Eelotsusetaotlusest, kus on ära toodud põhikohtuasja vaidluse faktiline ja õiguslik raamistik, selgub, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul kerkib küsimus, kas selle perioodi arvesse võtmata jätmine on nimetatud määrusega kooskõlas.
- 30 Neil tingimustel on käesolev eelotsusetaotlus vastuvõetav.

Sisulised küsimused

- 31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma küsimusega sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1408/71 artikli 1 punkti r ja artiklit 46 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui ühes liikmesriigis pensioni arvutamisel ei käsita teise liikmesriigi õigusnormid töövõimetuse perioodi – mille jooksul maksti võõrtöötajale selle teises liikmesriigis ravikindlustushüvitist, millest peeti kinni pensionikindlustusmaksed – „kindlustusperioodina” viidatud sätete tähenduses, kuna puudutatud isik ei ole viimati nimetatud riigi alaline elanik ja/või sai sarnast hüvitist esimese liikmesriigi õiguse alusel, mida ei võinud selle ravikindlustushüvitisega liita.
- 32 Esmalt tuleb rõhutada, et vastupidi Madalmaade ametiasutuste väitele põhikohtuasjas, ei tähenda asjaolu, et E. Mulders lõpetas Madalmaades töötamise täielikult 10. veebruaril 1982, sugugi seda, et tema olukorda vanaduspensioni seisukohast tuleks sellest kuupäevast alates hinnata üksnes Madalmaade õigusnormide alusel, kuna kohaldatava õiguse kindlaksmääramist reguleerivad sätted, mis on ette nähtud määruse nr 1408/71 artikli 13 lõikes 2, ei ole enam tema suhtes kohaldatavad.

- 33 On tõsi, et ajal, mil E. Mulders 10. veebruaril 1982 töötamise täielikult lõpetas, ei olnud määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkt f – mis määrab muu hulgas kindlaks nende isikute suhtes kohaldatava õiguse, kes on igasuguse tööalase tegevuse täielikult lõpetanud (14. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-345/09: van Delft jt, EKL 2010, lk I-9879, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika) – veel jõustunud, kuna see säte lisati nimetatud määrusesse alles alates 29. juulist 1991, määruse nr 2195/91 vastuvõtmisega.
- 34 Samas tuleb tõdeda, et – nagu tuleneb määruse nr 2195/91 põhjendusest 3 – Euroopa Kohus oli juba enne seda kuupäeva leidnud, et kuigi määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punktis a ei mainitud sõnaselgelt ravikindlustushüvitiste saajat, viitas see säte vastaval juhul selle riigi õigusele, kus töötaja oli viimati töötanud, mistõttu jäi töötaja, kes lõpetas töötamise liikmesriigis ja kes ei läinud tööle teise liikmesriiki, oma viimase töökoha liikmesriigi õiguse kohaldamisalasse (vt selle kohta 12. jaanuari 1983. aasta otsus kohtuasjas 150/82: Coppola, EKL 1983, lk 43, punkt 11, ja eespool viidatud kohtuotsus Ten Holder, punktid 13–15).
- 35 Sellest tuleneb, et kui niisugune isik nagu E. Mulders, kes põhikohtuasjas lõpetas töötamise täielikult enne 29. juulist 1991 ja kes ei ole hiljem enam töötanud, jäi määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkti a sätete kohaldamisalasse, mis sellest tulenevalt, et E. Muldersi viimane töökoht oli Madalmaades, määratles kohaldatava õigusena Madalmaade õiguse.
- 36 Käesolevas asjas selgub eelotsusetaotlusest, et kõnealuse siseriikliku õiguse kohaselt peab selleks, et pensioni arvutamisel võetaks kindlustusperioodina arvesse töövõimetusperioodi, mille jooksul maksti ravikindlustushüvitist, olema täidetud tingimus, et puudutatud isik elab selles riigis ajal, mil ta – nagu põhikohtuasjas – lõpetas igasuguse tööalase tegevuse, mille pealt peetakse Madalmaades kinni tulumaks, ning et seda hüvitist ei liideta sarnase hüvitisega, mis on antud välisriigi õiguse alusel; AOW-ga ette nähtud kindlustushüvitise saamine on välistatud, kui üks neist tingimustest ei ole täidetud.
- 37 Meenutagem, et määruse nr 1408/71 artikli 1 punkti r kohaselt määratletakse kindlustusperioodide arvutamise tingimused üksnes liikmesriigi õigusaktidega, millele tuginedes kõnealused perioodid täideti (vt eelkõige 17. septembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-322/95: Iurlaro, EKL 1997, lk I-4881, punkt 28, ja 3. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas C-440/09: Tomaszewska, EKL 2011, lk I-1033, punkt 26).
- 38 Siiski peavad liikmesriigid nimetatud tingimuste kehtestamisel järgima liidu õigust ja eelkõige määruse nr 1408/71 eesmärki ning selle määruse aluseks olevaid põhimõtteid (eespool viidatud kohtuotsus Tomaszewska, punkt 27) ning samuti ELTL artikleid 45 ja 48, mis kehtestavad töötajate vaba liikumise (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Iurlaro, punkt 28, ja 3. oktoobri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-347/00: Barreira Pérez, EKL 2002, lk I-8191, punkt 23).
- 39 Seoses sellega tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt pole määruse nr 1408/71 nende sätete eesmärk, mis määratlevad kehtiva õiguse ja mille hulka kuulub ka määruse artikkel 13, mitte ainult erinevate siseriiklike õigusaktide samaaegse kohaldamise ja sellest tuleneda võivate probleemide vältimine, vaid ka selle takistamine, et määruse nr 1408/71 kohaldamisalasse kuuluvad isikud jääks sotsiaalkindlustuse vallas kaitseta neile kohaldatavate õigusaktide puudumise tõttu (11. juuni 1998. aasta otsus kohtuasjas C-275/96: Kuusijärvi, EKL 1998, lk I-3419, punkt 28; 7. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-227/03: van Pommeren-Bourgoniën, EKL 2005, lk I-6101, punkt 34, ja 21. veebruari 2013. aasta otsus kohtuasjas C-619/11: Dumont de Chassart, punkt 38).
- 40 Need määruse nr 1408/71 sätted moodustavad niisiis kollisiooninormide süsteemi, mille täielikkuse tulemusena piiratakse siseriiklike seadusandjate pädevust määrata nende asjassepuutuva siseriikliku õiguse ulatust ja kohaldamistingimusi seoses isikutega, kelle suhtes see õigus kehtib, ja territooriumiga, kus tekivad siseriiklike sätete õiguslikud tagajärjed (eespool viidatud kohtuotsus Delft jt, punkt 51).

- 41 Sellest järeldub, et nende tingimuste tagajärg, mis liikmesriigis seavad kindlustusperioodide arvestamisele, ei saa mingil juhul olla, et selliste siseriiklike õigusnormide kohaldamisalast jäetakse välja isikud, kellele on need samad õigusnormid määruse nr 1408/71 alusel kohaldatavad (vt selle kohta 17. jaanuari 2012. aasta otsus kohtuasjas C-347/10: Salemink, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 42 Kuid nagu komisjon õigesti väitis, on põhikohtuasjas käsitletavate õigusnormide toime just selline, kuna nendega seatakse Madalmaade AOW-ga ette nähtud kindlustushüvitise saamisele elukoha tingimus, mis viib selleni, et vanaduspensioni arvutamisel ei saa mitteresidendi töövõimetusperioode arvesse võtta.
- 43 Nimelt kuupäeval, mil see isik oma tööalase tegevuse lõpetas, nägi määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkt a ette põhimõtte, mille kohaselt jäi niisuguse isiku suhtes kehtima tema viimase töökoha liikmesriigi õigus isegi juhul, kui ta elas mõnes teises liikmesriigis.
- 44 Nimetatud sätet ei järgitaks, kui selles liikmesriigis, mille territooriumil isik töötab, sotsiaalkindlustuse saamiseks õigusaktiga kehtestatud elukohanõue kehtiks artikli 13 lõike 2 punktis a osutatud isikute suhtes. Nende isikute suhtes asendab see säte elukohanõude asjaomase liikmesriigi territooriumil töötamisel põhineva nõudega (eespool viidatud kohtuotsus Salemink, punkt 41).
- 45 Lisaks tuleb meenutada, et kuigi esmane õigus ei taga kindlustatule, et liikumine teise liikmesriiki ei mõjuta tema sotsiaalkindlustust, eelkõige haigushüvitisi ja vanaduspensioni, sest sõltuvalt erinevustest liikmesriikide süsteemide ja õigusnormide vahel võib selline liikumine olla asjaomase isiku jaoks seoses sotsiaalkindlustusega erinevatel juhtudel enamal või vähemal määral soodsam või ebasoodsam, nähtub väljakujunenud kohtupraktikast siiski, et juhul, kui liikmesriigi õigusnormide kohaldamine on ebasoodsam, on need õigusnormid liidu õigusega kooskõlas ainult siis, kui need ei sea kõnealust töötajat ebasoodsamasse olukorda võrreldes nende töötajatega, kes tegutsevad ainult selles liikmesriigis, kus need normid kehtivad, ning kui need ei kohusta lihtsalt tasuma kasutuid sotsiaalkindlustuse makseid (vt selle kohta 19. märtsi 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-393/99 ja C-394/99: Hervein jt, EKL 2002, lk I-2829, punkt 51; 9. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-493/04: Piatkowski, EKL 2006, lk I-2369, punkt 34; eespool viidatud kohtuotsus van Delft jt, punktid 100 ja 101, ning 30. juuni 2011. aasta otsus kohtuasjas C-388/09: da Silva Martins, EKL 2011, lk I-5737, punktid 72 ja 73).
- 46 Nii on Euroopa Kohus korduvalt asunud seisukohale, et ELTL artiklite 45 ja 48 eesmärki ei saavutata, kui liikumisvabaduse kasutamise tõttu kaotavad töötajad neile liikmesriigi õigusaktidega tagatud sotsiaalkindlustussoodustused, iseäranis juhul, kui need soodustused on vastutasuks töötajate tasutud sissetulekutele (vt eelkõige 21. oktoobri 1975. aasta otsus kohtuasjas 24/75: Petroni, EKL 1975, lk 1149, punkt 13, ja eespool viidatud kohtuotsus da Silva Martins, punkt 74 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 47 Samas tuleb tõdeda, et neid nõudeid ei järgita, kui liikmesriigi õigusnormid – nii nagu põhikohtuasja asjaoludel – välistavad võörtöötaja vanaduspensioni arvutamisel sellise ajavahemiku kindlustusperioodina arvessevõtmise, mille jooksul see isik maksis pensionikindlustusmakseid, kuigi on selge, et see ajavahemik oleks võetud arvesse, kui puudutatud isiku alaline elukoht oleks olnud selles liikmesriigis.
- 48 Selles osas ei oma tähtsust asjaolu, et siseriikliku liitmisevastase regulatsiooni olemasolu tõttu ei tohtinud ravikindlustushüvitisi, millelt need kindlustusmaksed kinni peeti, liita sarnaste hüvitistega, mis põhikohtuasjas oli isikule sellel ajavahemikul teise liikmesriigi õigusnormide alusel makstud. Peale selle, et liikmesriigi pädevad asutused ei kohaldanud seda siseriiklikku liitmisevastast regulatsiooni, kui nad maksid selles regulatsioonis ettenähtud hüvitisi, ning sellele viidati alles *a posteriori* eraldiseisva hüvitise, nimelt vanaduspensioni arvutamisel, jääb siiski tõsiasi, et kuna puudutatud isikule nende ametiasutuste poolt makstud ravikindlustushüvitiselt peeti tegelikult kinni kindlustusmaksed, oleks need maksed kasutatud, kui tema suhtes saaks tugineda sellele regulatsioonile.

- 49 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 1408/71 artikli 1 punkti r ja artiklit 46 koosmõjus sama määruse artikli 13 lõike 2 punktiga a ning ELTL artiklitega 45 ja 48 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui ühes liikmesriigis pensioni arvutamisel ei käsita teise liikmesriigi õigusnormid töövõimetuse perioodi – mille jooksul maksti võõrtöötajale selle teises liikmesriigis ravikindlustushüvitist, millest peeti kinni pensionikindlustusmaksed – „kindlustusperioodina” viidatud sätete tähenduses, kuna puudutatud isik ei ole viimati nimetatud riigi alaline elanik ja/või sai sarnast hüvitist esimese liikmesriigi õiguse alusel, mida ei võinud selle ravikindlustushüvitisega liita.

Kohtukulud

- 50 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes, muudetud ja kaasajastatud nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97, artikli 1 punkti r ja artiklit 46 koosmõjus sama määruse artikli 13 lõike 2 punktiga a ning ELTL artiklitega 45 ja 48 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui ühes liikmesriigis pensioni arvutamisel ei käsita teise liikmesriigi õigusnormid töövõimetuse perioodi – mille jooksul maksti võõrtöötajale selle teises liikmesriigis ravikindlustushüvitist, millest peeti kinni pensionikindlustusmaksed – „kindlustusperioodina” viidatud sätete tähenduses, kuna puudutatud isik ei ole viimati nimetatud riigi alaline elanik ja/või sai sarnast hüvitist esimese liikmesriigi õiguse alusel, mida ei võinud selle ravikindlustushüvitisega liita.

Allkirjad